

Sygn. akt I ACa 703/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Elżbieta Karpeta (spr.)
Sędziowie :	SA Piotr Wójtowicz SA Joanna Naczyńska
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. C., P. C. i D. C.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów A. C. i D. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 22 maja 2015 r., sygn. akt I C 384/14,

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1) w punkcie 1/ i 4/ w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda A. C. 60.000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od 17 czerwca 2014 r., a w pozostałej części powództwo oddala,

2) w punkcie 2/ i 4/ w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powódki D. C. 60.000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od 17 czerwca 2014 r., a w pozostałej części powództwo oddala;

II. oddala apelacje w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powodów A. C. i D. C.

po 2.250 (dwa tysiące dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów

postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Elżbieta Karpeta	SSA Piotr Wójtowicz
----------------------	----------------------	---------------------

Sygn. akt I ACa 703/15

UZASADNIENIE

Prowadząc połączone sprawy z powództw: D. C., A. C. i P. C. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej: na rzecz A. C. i D. C. po 40 000 zł. i na rzecz P. C. 20 000 zł. z ustawowymi odsetkami od 23 maja 2015r., oddalił powództwa w pozostałej części i zniósł wzajemnie koszty procesu.

Rozstrzygnięcie to zapadło na tle niespornego między stronami stanu faktycznego, który nie był kwestionowany w apelacji, w związku z czym nie wymaga powtórnego przytoczenia w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego, a to zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c.

Przed omówieniem podstawy prawnej zapadłego orzeczenia, zgodnie z dyspozycją powołanego przepisu proceduralnego, wskazać jedynie należy, że zasądzone kwoty stanowią zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wywołaną śmiercią J. C. – córki powodów A. i D. C., siostry powoda P. C.. Do wypadku komunikacyjnego, w którym śmierć poniosła J. C. doszło w dniu 12 maja 2007r. z winy kierującego pojazdem mechanicznym, za którego odpowiedzialność cywilną ponosi pozwany.

Sąd Okręgowy wskazał, że podstawą prawną zasądzonych na rzecz każdego z powodów sum jest przepis art. 448 k.c. umożliwiający zasądzenie odpowiedniego zadośćuczynienia w razie naruszenia dobra osobistego na rzecz osoby, której dobro osobiste zostało naruszone. Wskutek nagłej śmierci J. C. doszło do zerwania więzi rodzinnych i do negatywnych następstw dla każdego z powodów z osobna, jak również dla funkcjonowania rodziny jako całości. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy ocenił, że odpowiednimi sumami zadośćuczynienia będą kwoty po 55 000 zł. na rzecz rodziców zmarłej i połowa tej kwoty tj. 28 000 zł. na rzecz jej brata. Podniósł nadto Sąd Okręgowy, że od śmierci J. C. upłynęło już 8 lat i minął dla powodów okres najintensywniejszych przeżyć emocjonalnych, stąd dalej idące żądania powodów ocenił jako zbyt wygórowane i podlegające oddaleniu. Odsetki od zasądzonych kwot uznał Sąd Okręgowy za uzasadnione od daty wyrokowania (a ściślej od dnia następnego po wydaniu wyroku), wskazując że przyznanie i określenie wysokości należnego zadośćuczynienia wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego, a „kwota zadośćuczynienia została przyznana wedle stanu na dzień zamknięcia rozprawy”.

Koszty procesu wzajemnie zniesiono na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku w części oddalającej żądania ponad kwoty 45 000 zł. oraz w odniesieniu do daty odsetek wnieśli powodowie A. C. i D. C.. Zarzucali naruszenie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. polegające na błędnej wykładni tego przepisu i przyjęciu, że suma 55 000 zł. z tytułu zadośćuczynienia na rzecz każdego z apelujących powodów jest kwotą odpowiednią do doznanej przez nich krzywdy. Naruszenie art. 481 w związku z art. 455 k.c. natomiast polegać miało na przyjęciu błędnej daty wymagalności świadczenia.

Wnosili powodowie o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie na rzecz każdego z nich dodatkowych kwot po 45 000 zł. z odsetkami od 17 czerwca 2014r. Wnosili również o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. Pozwana Spółka wносиła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powodów okazała się uzasadniona.

Sąd Okręgowy w prawidłowo ustalonych okolicznościach dokonał nieprawidłowej oceny rozmiaru krzywdy powodów, wywołanej naruszeniem ich dóbr osobistych w postaci prawa do utrzymywania więzi rodzinnych, a tym samym dopuścił się zarzucanego w apelacji naruszenia art. 448 k.c. Zarówno z zeznań powodów, jak i opinii sądowo m-

psychologicznej przeprowadzonej w toku postępowania wynikało, że nagła śmierć niespełna 20-letniej córki powodów wywołała bardzo silne negatywne przeżycia każdego z powodów, a także wpłynęła destrukcyjnie na związki rodzinne. Powodowie, stanowiący do wypadku zgodną, szczęśliwą rodzinę, od 2007r. stopniowo oddalają się od siebie, a naprawa poważnie uszkodzonych więzi rodzinnych wymagałaby poddania się terapii. Bezpodstawnie przyjął Sąd Okręgowy, że upływ 8 lat od wypadku istotnie złagodził poczucie krzywdy. Wnioski opinii nie dają podstaw do uzasadnienia takiej oceny, a wręcz przeciwnie – wskazują na poważnie zaburzone relacje rodzinne mające źródło w przeżywaniu faktu i okoliczności związanych z utratą córki. Zgodzić należało się z apelującymi, że wszechstronna i prawidłowa ocena wszystkich aspektów krzywdy powodów powinna prowadzić do zasądzenia wyższej, niż przyjął to Sąd Okręgowy, sumy zadośćuczynienia. Kryteria odpowiedniej, w rozumieniu art. 448 k.c. sumy zadośćuczynienia spełniać będzie – w ocenie Sądu Apelacyjnego – kwota 75 000 zł. na rzecz każdego z powodów, co uzasadnia zmianę zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. przez zasądzenie na rzecz apelujących powodów kwot po 60 000 zł., przy uwzględnieniu wypłaconej w postępowaniu likwidacyjnej kwoty 15 000 zł.

Uzasadniony był również zarzut apelacji dotyczący naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 481 § 1 w związku z art. 455 k.c. Sąd Okręgowy na uzasadnienie swego stanowiska w kwestii odsetek przytoczył stanowisko Sądu Najwyższego wynikające z wyroku z dnia 28 lutego 2011r. w sprawie I CSK 243/10. Teza trzecia tego orzeczenia w brzmieniu: „terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę, może być więc, w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu, jak i dzień tego wyrokowania.” została przez Sąd Okręgowy błędnie wykorzystana jako uzasadnienie stanowiska, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia według stanu na dzień orzekania uzasadnia zasądzenie odsetek od dnia wyrokowania. Tymczasem zarówno Sąd Najwyższy w wyroku z 28 lutego 2011r. (I CSK 243/10) jak i Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 10 lutego 2012r. (I ACa 1405/11), powołanym również w motywach skarżonego orzeczenia, orzekł zgoła odmiennie, niż uczynił to Sąd Okręgowy, o dacie początkowej odsetek od zasądzanego zadośćuczynienia. Jako ugruntowane w orzecznictwie należy uznać stanowisko, że wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego lecz deklaratoryjny, a roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia ma charakter bezterminowy, stąd wezwanie do zapłaty przekształca je w roszczenie terminowe, a to zgodnie z art. 455 k.c., w myśl którego „jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.” W uzasadnieniu wyroku z dnia 28 lutego 2011 r. (I CSK 243/10) Sąd Najwyższy dokonał prezentacji stanowisk orzeczniczych w zakresie początkowej daty odsetek od zasądzanego zadośćuczynienia. Bez zbędnego powielania tych informacji zauważyć należy, że aktualnie w orzecznictwie zarówno Sądu Najwyższego, jak i w przeważającej większości orzeczeń sądów apelacyjnych dominuje stanowisko, zgodnie z którym odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należne są uprawnionemu od terminu wyznaczonego przez art. 455 k.c. jeżeli w tym terminie zadośćuczynienie o którego wypłatę uprawniony wezwał zobowiązanego było mu należne. Zdarzać się mogą sytuacje, że w dacie wezwania zobowiązanego do wypłaty zadośćuczynienia nie było ono należne uprawnionemu w takiej wysokości jakiej żądał, a to w związku z faktem, że wysokość krzywdy może zmieniać się z upływem czasu. Jeżeli zatem w postępowaniu sądowym ustalone zostanie, że zadośćuczynienie w rozmiarze odpowiadającym sumie dochodzonej przez powoda należy się dopiero od dnia wyrokowania, odsetki od zasądzanego w takim przypadku zadośćuczynienia mogą się należeć dopiero od dnia wyrokowania. Nie jest to jednak tożsame z powołaną przez Sąd Okręgowy okolicznością, że określenia wysokości zadośćuczynienia dokonuje Sąd zawsze na podstawie stanu istniejącego w chwili wyrokowania, a to zgodnie z art. 316 k.p.c. Jak wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005r. w sprawie I CK 7/05 przyznawanie odsetek dopiero od dnia wyrokowania z powołaniem się na ustalenie wysokości zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy i koncepcję waloryzacyjnego charakteru odsetek, pozbawione jest aktualnie (tj. nie tylko w dacie orzeczenia Sądu Najwyższego ale i obecnie) doniosłości prawnej, bowiem od wielu lat nie występuje zjawisko deprecjacji waluty polskiej. Powodowie A. C. i D. C. wezwali pozwaną do zapłaty zadośćuczynienia w wysokości po 80 000 zł. w dniu 12 maja 2014r. Apelujący powołując się na 30 dniowy termin do spełnienia świadczenia przez zakład ubezpieczeń wskazuje jednocześnie, że pozwana w dniu 16 czerwca 2014r. podjęła decyzję o odmowie zadośćuczynienia roszczeniu powodów w tej wysokości, stąd żądanie zasądzenia odsetek zostało zgłoszone od dnia 17 czerwca 2014r. Mając na uwadze przedstawione powyżej rozważania wskazać należy, że żądania powodów w zakresie wysokości zadośćuczynienia w kwotach po 80 000 zł. były uzasadnione w wysokości

uznanej przez Sąd Apelacyjny jako adekwatne do rozmiaru krzywdy tj. w wysokości 75 000 zł. także w dniu kierowania do pozwanego wezwania tj. w maju 2014r. Z tych względów skoro w terminie wynikającym z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j.Dz.U. 2013. 392) pozwana nie wypłaciła powodom żądanego zasadnie zadośćuczynienia, należne są powodom na podstawie art. 481 § 1 k.c. odsetki ustawowe od żądanej daty początkowej, czyli od 17 czerwca 2014r. W tym zakresie zatem zaskarżony wyrok również podlegał zmianie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

W pozostałym zakresie apelacja powodów nie była uzasadniona, a to z uwagi na fakt że przedstawione okoliczności nie dawały podstaw do uznania, że powodom należne miałyby być wyższe niż 75 000 zł. zadośćuczynienie, stąd apelacje w pozostałym zakresie zostały oddalone na mocy art. 385 k.p.c.

Wobec częściowego uwzględnienia apelacji koszty postępowania apelacyjnego zostały stosunkowo rozdzielone na mocy art. 100 k.p.c. Mając na uwadze zakres zaskarżenia zarówno w części roszczenia głównego jak i daty początkowej biegu odsetek należało uznać, że powodowie wygrali etap postępowania apelacyjnego w około 48%. Powodowie ponieśli koszty opłaty od apelacji w wysokości po 2451 zł. oraz wynagrodzenie ich pełnomocnika w wysokości 1800 zł. Uwzględniając koszt wynagrodzenia pełnomocnika strony przeciwnej, łącznie koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym wyniosły 8502 zł. Ze stosunkowego rozdzielenia tych kosztów wynika zatem, że każdemu z powodów pozwany winien zwrócić koszty postępowania apelacyjnego w wysokości 2250 zł.

SSA Joanna Naczyńska SSA Elżbieta Karpeta SSA Piotr Wójtowicz